

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИМ ВИРОБНИЦТВОМ

І.Є. Ярова, к.е.н.,

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Розвиток системи екологічно орієнтованого управління лісогосподарським виробництвом реалізується в основному в межах визначення особливостей функціонування лісового менеджменту в різних формах його прояву.

Взагалі слід сказати, що лісовий менеджмент покликаний створити інтегральну систему управлінської діяльності для забезпечення екологічно сталого використання та відтворення лісових ресурсів. Функціонування лісового менеджменту як системи управлінської діяльності передбачає виконання загальних і спеціальних функцій управління, використання різних методів, інструментів, форм і структур управління ресурсним та екологічним потенціалом лісів. Сучасний етап розвитку менеджменту в організації лісового господарства здебільшого ґрунтується на ресурсній моделі лісогосподарування, основним принципом якої є безперервне та невиснажливе лісокористування (БНЛК), яка зумовлює оптимізацію обсягів усіх видів використання матеріальних ресурсів лісу. Поступовий перехід на систему екологічно орієнтованого менеджменту лісового господарства забезпечує одночасне досягнення лісоекологічних, еколого-економічних та соціальних цілей лісокористування. В роботі відмічається, що нові підходи до менеджменту лісового господарства на засадах сталого розвитку відображені у таких термінах, як «сталий лісовий менеджмент», «екологічно сталий лісовий менеджмент», «екосистемний підхід до лісового менеджменту», «системний лісовий менеджмент», «спільний лісовий менеджмент». Усі ці підходи, здебільшого в теоретичному плані, надають різний пріоритет окремим аспектам лісогосподарування, лісоресурсного розвитку – лісоекологічному, екосистемному, економічному, еколого-економічному, соціальному в межах загальної ідеології сталого екологічно збалансованого лісокористування, сталого розвитку лісового господарства. На наш погляд, наведені дефініції доцільно інтегрувати в загальновизнані поняття екологічного управління та екосистемного управління лісовим господарством, а також існуючу систему екологічного менеджменту з урахуванням галузевої специфіки (згідно з стандартом ДСТУ ISO 14000). Таким чином, мова йде про формування і розвиток екологічно орієнтованого управління лісогосподаруванням, яке реалізується у таких видоох формах, як екологічне та екосистемне управління, а також екосистемний і екологічний менеджмент (екологічно орієнтований лісогосподарський менеджмент).

На основі вищенаведеного аналізу сутності та змісту понять «екологічне управління», «екосистемне управління» та «еколого-економічне управління», екологічно орієнтоване управління лісгосподарюванням нами пропонується розглядати з таких позицій:

1. На рівні підприємства *екологічне управління* як складова лісгосподарського виробництва – це система управлінського впливу, спрямованого на екологізацію лісгосподарського та ліспромислового виробництва, яка реалізується у межах інституціонального регулювання раціонального використання і відтворення лісових ресурсів, існуючого лісового, природоохоронного та екологічного законодавства, які враховують, певною мірою, принципи сталого розвитку лісового господарства.

2. *Екосистемне управління* лісами, лісгосподарюванням спрямовано на реалізацію екосистемного підходу до раціонального використання та відтворення лісових ресурсів, який також значною мірою має регулюючу основу з боку державних структур з урахуванням міжнародних ініціатив щодо сталого розвитку лісового господарства. Екосистемне управління лісами, лісовим господарством спрямовано на підтримку екологічно збалансованого розвитку лісових біогеоценозів у взаємозв'язку з лісгосподарським та ліспромисловим виробництвами, а також станом навколишнього природного середовища.

Таким чином, екологічне управління, екосистемний підхід до управління лісгосподарюванням характеризуються інституціонально-регулюючою основою і мають за мету врахування саме екологічних факторів у процесах використання та відтворення лісових ресурсів за умов рівноважливості економічних та соціальних аспектів природокористування. При цьому екологічне та екосистемне управління імplementовано у загальну систему управління лісгосподарюванням.

3. *Еколого-економічне управління* лісгосподарюванням на рівні підприємства орієнтовано на узгодження лісоекологічних, виробничих, еколого-економічних та соціально-екологічних інтересів усіх зацікавлених сторін (власної діяльності, лісокористувачів, лісоспоживачів, громадськості) на основі підприємницьких ініціатив у сфері лісгосподарського та ліспромислового виробництва, що ґрунтується на екологічній орієнтації лісгосподарського менеджменту.

4. *Екологічно орієнтований лісгосподарський менеджмент* – це перш за все глибоко усвідомлена внутрішньо та зовнішньо мотивована, ініціативно-добровільна та ефективна діяльність економічних суб'єктів у сфері лісгосподарського та ліспромислового виробництва, яка покликана на підприємницьких засадах у межах сформованої екологічної політики реалізувати принципи сталого екологічно збалансованого лісокористування в законодавчо-нормативному полі.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 159-161.